

SERMO CCCLI.*

De a utilitate agenda Pœnitentiæ I.

* Aliàs 50.
inter 50.
homilias, &
in tomo 9.
a

CAPUT I.
Pœnitentiæ humilitas quam necessaria.
Jacob 4. 6.
Luc. 18. 14.

Ibi. II. &c.

I. QUAM sit utilis & necessaria pœnitentiæ medicina, facillimè homines intelligunt, qui se homines esse meminerunt. Scriptum est enim: *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Et Dominus in Evangelio dicit: *Quoniam qui se exultat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur;* magisque justificatus descendit de templo publicanus ille peccatorum confessione sollicitus, quam pharisæus meritorum enumeratione securus. Quamvis enim & ipse gratias egerit Deo, dicens: *Gratias tibi ago, Deus, quoniam non sum sicut ceteri homines, injusti, adulteri, raptores, quomodo & publicanus iste: jejuno bis in sabbato, decimas de omnium quæcumque possideo;* tamen ei prælatus est ille, qui *de longinquo stabat, neque oculos audebat ad cælum levare, sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus, propitius esto mihi peccatori.* Non enim ille pharisæus tam sua sanitate, quam mor-

a Exstabat in tomo 9. membris multis mutilus apud Erasmus, qui hunc & subsequentem tractatum censuit plurimum discrepare ab Augustino. Sed ipsius sanè & doctrinam uterque habet & stilum, nostro judicio. Notat utrumque seorsim Possidius in eodem Indiculi cap. 8. Atque hunc priorem sæpe citat Florus appellans librum de Pœnitentiâ ad I. Corinth. 5. & 6. &c. Sermonem tamen sapiunt nonnulli modi loquendi, ut iste cap. 2. *Quas necum vestra eruditio recognoscit.*

morborum alienorum comparatione gaudebat. Utilius autem illi erat, quoniam ad medicum venerat, ea de quibus ægrotabat, confitendo monstrare, quàm dissimulare à vulneribus suis, & de cicatricibus alienis audere gloriari. Non ergo mirum, si publicanus magis curatus accessit, quem non puduit ostendere quòd dolebat. In rebus quippe visibilibus, ut excelsa quisque contingat, in excelsum erigitur: Deus autem cum sit omnium excellentissimus, non elatione sed humilitate contingitur. Unde Propheta dicit: *Prope est Dominus his qui obriverunt cor.* Et iterum: *Excelsus Dominus, & humilia respicit, & excelsa à longè cognoscit.* Excelsa ipsa posuit pro superbis. Illa ergo respicit, ut adtollet; ista cognoscit, ut dejiciat. Cum enim ait, quòd *à longè excelsa cognoscit,* satis eum ostendit humilia de proximo adtendere: ipsum tamen Dominum excelsum esse prædixit. Solus enim Deus arrogans non est, quantacumque se prædicatione laudaverit. Non ergo se arbitretur ab oculis Dei abscondi superbia: Deus enim excelsa cognoscit. Nec se rursus Deo conjunctam putet: excelsa enim à longè cognoscit. Quisquis itaque pœnitentiæ recusat humilitatem, Deo propinquare non cogitat. Aliud est enim levare se ad Deum; aliud est levare se contra Deum. Qui ante illum se projicit, ab illo erigitur: qui adversus illum se erigit, ab illo projicitur. Alia est enim soliditas magnitudinis, alia est inanitas inflationis. Qui foris tumescit, intus tabescit. *Qui eligit abjici in domo Dei magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum;* eligit illum Deus, ut inhabitet in atriis ejus, & nihil sibi assumptem ille in sedem beatitudinis

Deo excelsa humilitate propinquatur.

Ps. 33. 19.

Psal. 137. 6.

Psal. 83.

11.

Ibid. 7. assumit. Unde in Psalmo suavissimè & verissimè canitur: *Beatus vir, cujus est susceptio ejus abs te, Domine.* Ne putes eum qui se humiliat semper jacere, cum dictum sit, *exaltabitur.* Et ne opineris ejus exaltationem in oculis hominum per sublimitates fieri corporales: cum enim dixisset: *Beatus vir, cujus est susceptio ejus abs te, Domine;* consequenter annexuit, & ostendit ejusdem susceptionis celsitudinem spiritalem. *Adscensus, inquit, in corde ejus disposuit, in convalle plorationis, in locum quem disposuit.* Ubi ergo disposuit adscensus? In corde, in convalle scilicet plorationis. Hoc est, *Qui se humiliat, exaltabitur.* Sicut enim adscensus exaltationem indicat, ita vallis humilitatem, & convallis plorationes. Sicut enim comes pœnitentiæ dolor est, ita lacrymæ sunt testes doloris. Optimè autem sequitur, & dicit: *Et enim benedictionem dabit, qui legem dedit.* Ad hoc enim lex data est, ut vulnera ostenderet peccatorum, quæ gratiæ benedictio sanaret. Ad hoc lex data est, ut superbo infirmitatem suam notam faceret, infirmo pœnitentiam suaderet. Ad hoc lex data est, ut diceremus in convalle plorationis: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis;* & cum ipso ploratu clamarem: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Et succurreret nobis, exaudiente illo, qui erigit elisos, solvit compeditos, illuminat cæcos, *gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum.*

CAPUT II.
Tria pœnitentiæ genera.

2. TRES sunt autem actiones pœnitentiæ, quas mecum vestra eruditio recognoscit. Sunt enim

enim usitata in Ecclesia Dei, & diligenter adtendentibus notæ. Una est quæ novum hominem parurit, donec per baptismum salute omnium præteritorum fiat ablutio peccatorum: ut tamquam puero nato dolores transeant, quibus viscera urgebantur ad partum, & tristitiam lætitia consequatur. Omnis enim qui iam arbiter voluntatis suæ constitutus est, cum accedit ad sacramenta fidelium, nisi eum pœniteat vitæ veteris, novam non potest inchoare. Ab hac pœnitentia, cum baptizantur, soli parvuli sunt immunes; nondum enim uti possunt libero arbitrio. Quibus tamen ad consecrationem remissionemque originalis peccati prodest eorum fides, à quibus offeruntur, ut quascumque maculas delictorum per alios, ex quibus nati sunt, contraxerunt, aliorum etiam interrogatione ac responsione purgentur. Verissimè quippe in Psalmis plangitur: *Ecce in iniquitate conceptus sum, & in peccatis mater mea me in utero aluit.* Item quod scriptum est: *Non esse mundum in conspectu Dei, nec infantem, cujus est vita diei unius super terram.* Exceptis ergo talibus, de quorum ordine ac merito in futura illa, quæ promittitur, sorte sanctorum, velle amplius quærere, hominum modulum excedit; pie tamen creditur, eis prodesse ad spiritalem salutem quod ecclesiasticæ auctoritatis per totum orbem terrarum tam firmo robore custoditur: ceterorum hominum nullus transit ad Christum, ut incipiat esse quod non erat, nisi eum pœniteat fuisse quod erat. Hæc prima pœnitentia præcipitur judæis, dicente Apostolo Petro: *Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini nostri Jesu Christi.* Talis

4. Sent. dist. 16. Prædictis. Prima pœnitentia, ante Baptismum.

Psal. 50. 7.

Job 14. 4.

Act. 2. 38.

lis ab ipso Domino imperabatur, cum diceret: *Matth. 4. 17. Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cœlorum.* De hac etiam Joannes Baptista, plenus Spiritu sancto, præcursor & præparator viæ Domini, ita dicit: *d. 3. 7. & 3. Generatio viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructum dignum pœnitentiæ.*

CAP. III. Altera pœnitentiæ, quæ hic omnium est ac perpetua.

Vitæ hujus pœnitere nos debet, quia corruptioni & tentationibus obnoxia est.

Sap. 9. 15.

3. ALTERA verò pœnitentia est, cujus actio per totam istam vitam, quæ in carne mortali degimus, perpetua supplicationis humilitate subeunda est. Primò, quia vitam æternam, incorruptibilem, immortalemque desiderat, nisi eum vitæ hujus temporalis, corruptibilis, mortalisque pœniteat. Non enim sic quisque in vitam novam per sanctificationem baptismi nascitur, ut quemadmodum deponit ibi omnia peccata præterita, ita etiam statim mortalitatem ipsam carnis corruptionemque deponat. Quòd si non ita est, restat ut illud quod scriptum est, quod etiam quisque in se sentit adhuc, dum in hac vita est: *Corpus quod corrumpitur aggravet animam, & deprimat terrena inhabitatio sensum multa cogitantem.* Quod tunc in illa beatitudine quia non erit, cum absorbebitur mors in victoriam; quis dubitet in quacumque temporali a felicitate versemur, pœnitere tamen nos debere hujus vitæ, ut ad illam incorruptionem tota aviditate curramus? Inde est enim quòd etiam Apostolus ait: *2. Cor. 5. 6. & 7. Quamdiu sumus in corpore, peregrinamur à Domino; per fidem enim ambulamus; non per speciem.* Quis ergo festi-

a MSS. carent, *felicitat*: p: o quo fortè supplendum fuisset, *vita*.

finat atque optat ad patriam remeare, & illam speciem quæ est facie ad faciem contemplari, nisi quem peregrinationis suæ pœniterit? Ex quo dolore pœnitentis, etiam vox illa miserabilis erumpit & sonat: *Psal. 119. 5. & c. Heu me! quoniam peregrinatio mea longinqua facta est.* Et ne putes nondum fidelem ista loqui, vide quid sequitur: *Inhabitavi in tabernaculis Cedar; cum his qui oderunt pacem, eram pacificus; cum loquerer eis, impugnabant me valdè.* Non solum hominis fidelis, sed etiam Evangelistæ firmissimi & martyris fortissimi hæc verba sunt. Nam inde est etiam illud Apostoli: *2. Cor. 5. 1. & c. Scimus enim, quia etsi terrena nostra domus hujus habitationis dissolvatur, ædificationem habemus ex Deo, domum non manufactam, æternam in cælis. Etenim in hoc ingemiscimus, habitaculum nostrum, quod de cælo est, superindui cupientes: si tamen & induti, non nudi inveniamur. Etenim qui sumus in hac habitatione, ingemiscimus gravati, in quo nolumus spoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur mortale à vita.* Quid ergo cupimus, nisi ita non esse ut nunc sumus? Et quid ingemiscimus, nisi pœnitendo quia ita sumus? Sed quando ita non erimus, nisi terrena domo resoluta, ut cælestem habitationem & animo & corpore totius hominis immutatione sortiamur? Quapropter & sanctus Job non ait esse tentationem in hac vita, sed hanc ipsam vitam tentationem dixit esse, ita loquens: *Job. 7. 1. Numquid non tentatio est vita humana super terram?* Quo in loco etiam mysterium lapsi hominis mirabiliter tetigit dicens: *Tamquam servus fugiens dominum suum, & consecutus umbram: non enim hæc vita di-*

Ibid. 2. sec. LXX.

cen-

cenda est potius, quam umbra vitæ. Nec immeritò fugitivus Adam post offensionem peccati abscondit se à facie Domini, tectus foliis arborum, quibus opacantur umbracula, *tamquam fugiens Dominum suum*, sicut dictum est, & *consecutus umbram*.

Pœnitentiæ humilitas etiam justificatis necessaria.

4. Quæ universa ad hoc dicta sunt, ne quis per baptismum quamvis justificatus sit à prioribus peccatis, tamen superbire audeat, si nihil committat, unde ab Altaris communionem separetur, quasi jam de plena securitate se jactans; sed potius servet humilitatem, quæ penè una disciplina christiana est: nec superbiat terra & cinis, donec ista nox tota transeat: *In qua pertranscunt omnes bestia silvæ, catuli leonum rugientes, quærentes à Deo escam sibi*. In hanc escam Job ipse petitus est, qui dixit: *Tentatio est vita humana super terram*. Etiam Dominus: *In hac nocte*, inquit, *postulavit satanas vexare vos sicut triticum*. Quis itaque sanæ mentis non ingemiscat? Cui non per pœnitentiam sic esse displiceat? Quis non tota humilitate supplicans divino adjutorio se exaudibilem præbeat, donec transeat omnis ista tentationum materies atque umbra terrena; & ille qui numquam deficit, etiam nobis illucescat sempiternus dies, & illuminet abscondita tenebrarum, & manifestet cogitationes cordis, & tunc laus erit unicuique à Deo? Deinde quamvis se quisque gloriatur sic habere corpus edomitum, ut mundo crucifixus ab omni opere malo, in servitum redacta membra castiget, ne jam regnet peccatum in ejus mortali corpore ad obediendum desiderii ejus, solum unum verum Deum colat, nullis simulacrorum ritui deditus, nullis sacris

Eccli. 10.9.

Psal. 103. 21.

Job. 7. 1.
Luca. 22. 31.

I. Cor. 4. 5.

Quantumcumque justis non gloriandi, sed pœnitendi causam semper adesse.

cris dæmoniorum irretitus, non accipiens in vanum nomen Domini Dei sui, quietem sempiternam certus exspectans, debitum honorem parentibus reddens, nec cruentus homicidio, nec fornicatione turpatus, nec furto fraudulentus, nec mendacio duplicatus, nec rei vel uxoris alienæ concupiscentia sordidus; non in suis etiam rebus aut luxuria diffluat, aut arescat avaritia; non sit contentiosus, non sit contumeliosus, non maledicus; vendat postremò omnia sua, & det pauperibus, & sequatur Christum, atque thesauro cælesti radicem cordis infigat; quid videtur addi posse ad tam plenam justitiam? tamen nolo gloriatur. Intelligat hæc omnia præstita sibi esse, non à se existere. Quid enim habet, quod non accepit? Quod si accepit, quid gloriatur, quasi non accepit? Eroget sanè pecuniam dominicam; consulat proximo, sicut sibi sentit esse consultum. ^a Nec putet a satis esse servare integrum quod accepit, ne dicatur ei: *Serve nequam & piger, dares pecuniam meam, & ego veniens cum usuris exigere;* ne auferatur ab eo quod accepit, ne projiciatur in tenebras exteriores. Quam vehementissimam pœnam si timere debent illi qui servare integrum possunt quod acceperunt, quæ spes illorum est, qui hoc impiè sceleratèque disperdunt? Versabitur ergo iste in rebus humanis, non carnalis, sed spiritalis acquisitionis devinctus officio; non quidem negotiis sæcularibus obligatus, sed tamen quia militat Deo, non otio desidiae torpidus & abjectus. Det ergo, si potest, suas

I. Cor. 4. 7.

Matth. 25. 26.

Dispensatoribus verbi Dei & sacramentorum, unde pœnitentiæ causa.

^a In editis additur, *vel consulendum*: quod à MSS. abest.

suas eleemosynas omnes cum hilaritate, sive cum carnalibus necessitatibus pauperum aliquid erogat, sive cum panis caelestis a dispensator invicta adversus diabolum castra in credentium cordibus construit: *Hilarem enim alitorem diligit Deus.* Non itaque tædio frangatur in difficultatibus rerum, quæ necesse est, existant, ut ostendatur homini quòd homo est. Non ira subrepat in eum qui aut odiosè irruit, aut importunè inopia coactus petit; aut negotio suo, cum tu majore occupatus es, indifferenter flagitat subveniri; aut in verbo manifestæ justitiæ resistit cæca cupiditate, aut miserabile tarditate. Non det quidquam amplius vel minus quàm oportet; non loquatur amplius quàm opus est, aut cum etiam non opus est: *Speciosi enim pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona.* Sed tamen de terra sicca pulverem contrahunt, qui sanè in iudicium eorum excutitur, qui sibi hanc exhibitionem perversa voluntate contemnunt. Non solum ergo propter ipsam vitæ hujus mortalitatem & ignorantiam, & propter diei malitiam, quæ utinam sufficeret, sicut de illa dictum est: *Sufficit diei malitia sua;* quam jubemur ferre atque portare, donec transeat, & sustinere Deum viriliter agendo, ut fructum afferamus cum tolerantia; sed etiam propter ipsum pulverem mundi hujus, qui per itinera consulendi consulentium pedibus adhærescit, & damna quæ in ipsa negotiosissima dispensationis actione contingunt, quæ Dominus præstet, ut cum lucris majoribus compensentur, quoti-

^a Sic in MSS. At in editis, *dispensatione.*

^b Ita MSS. Editi verò, *mutabilitatem.*

tidianam debemus habere pœnitentiam.

5. Sed si hoc dispensatores verbi Dei & ministri sacramentorum ejus, milites Christi; quantò magis cetera stipendiaria multitudo, & quædam provincia magni regis? Quam ne fortè vel falsa suspitione avaritiæ miles ille fidelissimus atque fortissimus Apostolus Paulus offenderet, suis stipendiis militavit: & ubi fortè defuit sumptus necessarius: *Alias*, inquit, *ecclesias expoliavi, accipiens ab eis stipendium ad vestram ministracionem.*

Quantò ergo magis Ecclesiæ provinciales sæcularibus negotiis obligati quotidianam debent agere pœnitentiam? Qui quamvis à furtis, à rapinis, à fraudibus, ab adulteriis & fornicationibus omnique luxuria, à crudelitate odiorum & inimicitiarum pertinacia, ab omni denique idolatriæ fœditate, spectaculorum nugacitate, hæresum atque schismatum impia vanitate, atque ab omnibus hujuscemodi flagitiis & facinoribus immunes, puri, atque integri esse debeant; tamen propter administrationem rerum familiarium, & conjugiorum artissima vincula, tam multa peccant, ut non tam de istius mundi pulvere adspersi, quàm luto obliniri videantur. Hoc est quod Apostolus eis dicit: *Jam quidem omnino delictum est in vobis, quia judicia habetis vobiscum. Quare non magis iniquitatem patimini? Quare non potius fraudamini?* Nam illud ex-

cr-

^a Quos laicos usitatius dicimus, ipsos vocat Ecclesiæ provinciales & stipendiarios, pulchrè alludens, ut sæpe aliàs, ad popularem loquendi usum, quo provinciæ, quæ solvendo militibus stipendio obnoxia essent, stipendiariæ dicebantur. Vide supra serm. 302. n. 15. & citata ibidem loca Sermonum quorundam in Psalmos, necnon Tractatum 122. in Joan. n. 3.

^b MSS. de isto mundo pulvere adspersi.

Laicorum
peccata
quotidiana

2. Cor. 11. 8

b

1. Cor. 6. 7.
& 8.

^a
2. Cor. 9. 7.

Rom. 10.
15.

Matth. 6.
34.

crabile est, quod propter quosdam addit & dicit: *Sed vos iniquitatem facitis, & fraudatis, & hoc fratribus.* Exceptis tamen iniquitatibus & fraudibus, hoc ipsum, habere inter se judicia & lites de sæcularibus rebus, delictum esse dicit: quod tamen ferendum esse admonet, si vel ecclesiastico iudicio lites hujuscemodi finiantur. Hinc est etiam illud:

1. Cor. 7.
32. & 33.

Qui sine uxore est, cogitat ea quæ sunt Dei, quomodo placeat Deo: qui autem matrimonio conjunctus est, cogitat ea quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori; quod etiam de femina similiter notat. Vel illud cum ait:

Ibid. 5. & 6.

Et iterum ad idipsum stote, ne vos tentet satanas propter intemperantiam vestram.

Quod ut peccatum esse demonstraret, sed infirmitati concessum, subjecit statim: *Hoc autem dico secundum veniam, non secundum imperium.* Sola enim generandi causa est inculpabilis sexus utriusque commixtio.

Conjugit
usus quan-
doam in-
culpabilis.

Quàm multa sunt alia peccata, sive in loquendo de rebus & negotiis alienis, quæ non ad te pertinent, sive in vanis cachinnationibus, cum scriptum sit: *Stultus in risu exaltat vocem suam, sapiens autem vix tacite ridebit;* sive in ipsis escis, quæ ad necessitatem sustentandæ hujus vitæ præparantur, avidior atque immoderatio appetitus,

Eccli. 21.
23.

sæpè excessum modum a postridiana cruditate contestans; sive in vendendis & emendis rebus caritatis & vilitatis b vota perversa. Piget cuncta colligere, quæ quisque in seipso certius comprehendit atque reprehendit, si

di-

a MSS. post triduana. Lov. postriduana. Melius Parisiensium: editio Nivelliana, postridiana.

b Lov. nota perversa: dissentientibus editis aliis, & MSS.

divinarum Scripturarum speculum non negliger adtendat. Quæ quàmvis singula non lethali vulnere ferire sentiantur, sicuti homicidium, & adulterium, vel cetera hujusmodi; tamen omnia simul congregata velut scabies, quò plura sunt necant, aut nostrum decus ita exterminant, ut ab illius sponsi speciosi forma præ filiis hominum castissimis amplexibus separent, nisi medicamento quotidianæ poenitentiae a desiccantur.

6. Quod si falsum est, unde quotidie tundimus pectora? Quod nos quoque antistes ad altare assistentes cum omnibus facimus. Unde etiam orantes dicimus, quod in tota ista vita oportet ut dicamus: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Non enim ea dimitti precamur, quæ jam in baptismo nisi dimissa credimus, de ipsa fide dubitamus: sed utique de quotidianis peccatis hoc dicimus, pro quibus etiam sacrificia eleemosynarum, jejuniorum, & ipsarum orationum ac supplicationum quisque pro suis viribus offerre non cessat. Quisquis itaque se diligenter adtendens, nulla se ipsum adulatione seducit, satis intelligit cum quanto periculo mortis æternæ, & cum quanta penuria perfectæ justitiæ peregrinetur à Domino; quàmvis jam in Christo, hoc est, in via constitutus redire eoneatur. Nam si non habemus peccata, & tundentes pectora dicimus: *Dimitte nobis debita nostra;* ex hoc ipso certè & graviter, nullo dubitante, peccamus, cum inter ipsa sacramenta mentimur. Quamobrem in quantum Deo nostro fide, spe, & caritate con-

TOM. V.

HH

nec-

a Sic Er. & MSS. At Lov. desecantur.

Peccata
quotidiana
omnes ex
carnis in-
firmitate
contrahi-
mus.
Math. 6.
12.

nectimur, & eum, in quantum possumus, imitatur, non peccamus, sed filii Dei sumus: in quantum autem ex occasione carnalis infirmitatis, quia nondum morte resoluta, nondum resurrectione mutata est, motus reprehensibiles improbique subrepunt, peccamus. Quod utique fateri nos convenit, ne dura cervice, non languoris nostri sanitatem, sed damnationem superbiæ mereamur. Unde utrumque verissimè scriptum est, & *Qui natus est ex Deo non peccat*; & quod in eadem Joannis epistola legimus: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nosmetipsos decipimus, & veritas in nobis non est.* Illud enim ex primitiis novi hominis, hoc ex reliquiis veteris dictum est: utrumque enim agimus in hac vita. Paulatim autem novitas accedit, & paulatim vetustate cedente succedit. Cum verò utrumque agitur, in stadio sumus; nec solum percutimus adversarium bonis operibus, sed etiam peccata incautiùs evitando percutimur. Neque nunc quis nostrum vicerit, sed quis crebiùs feriat, quis fortius conflagat, adtenditur, donec alios secum in sempiternam mortem pertrahat, qui homini stanti lapsus invidit, & ab aliis triumphantibus in fine dicatur: *Ubi est, mors, contentio tua? Ubi est, mors, aculeus tuus?* Sed neque faciliùs ab inimico dejicimur, quam cum eum superbiendo imitatur; nec vehementius eum prosternimus, quam cum humilitate Dominum sequimur; nec acriores ei dolores infligimus, quam cum plagas peccatorum nostrorum confitendo & poenitendo sanamus.

1. Joan. 3.
9.
1. Joan. 1.
8.

Lucta
christianæ
animæ.

1. Cor. 15.
55.

GAP. IV.

7. TERTIA actio est poenitentia, quæ pro illis peccatis subeunda est, quæ Legis decalo-

logus continet, & de quibus Apostolus ait: *Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt.* In hac ergo poenitentia majorem quisque in se severitatem debet exercere, ut à se ipso judicatus, non judicetur à Domino, sicut idem Apostolus ait: *Si enim nos judicaremus, à Domino non judicaremur.* Adscendat itaque homo adversum se tribunal mentis suæ; ^a si timet illud, quod *Oportet nos exhiberi ante tribunal Christi, ut illic recipiat unusquisque quod per corpus gessit, sive bonum, sive malum.* Constituat se ante faciem suam, ne hoc ei postea fiat; nam minatur hoc Deus peccatori dicens: *Arguam te, & statuum te ante faciem tuam.* Atque ita constituto in corde judicio, adsit accusatrix cogitatio, testis conscientia, carnifex timor. Inde quidam sanguis animi confitentis per lacrymas profluat. Postremò ab ipsa mente talis sententia profertur, ut se indignum homo judicet participatione corporis & sanguinis Domini; ut qui separari à regno cælorum timet per ultimam sententiam summi Judicis, per ecclesiasticam disciplinam à sacramento cælestis panis interim separetur. Versetur ante oculos imago futuri judicii; ut cum alii accedunt ad altare Dei, quò ipse non accedit, cogitet quàm sit contremiscenda illa poena, qua percipientibus aliis vitam æternam, alii in mortem præcipitantur æternam. Ad hoc enim altare, quod nunc in Ecclesia est in terra positum, terrenis oculis expositum, ad mysteriorum divinatorum signacula celebranda, multi etiam scelerati possunt accedere: quoniam Deus

Tertia poenitentia superior pro peccatis mortiferis. Gal. 5. 21.

1. Cor. 11.
31.
Florus ibidem.

a
2. Cor. 5.
10.

Psal. 49.
21.

Lacrymæ sanguis poenitentis.

HH 2 com-

a Lov. existimet. Aptius ceteri libri, si timet.

commendat in hoc tempore patientiam suam, ut in futuro exserat severitatem suam. Accedunt enim ignoranter, quoniam patientia Dei ad poenitentiam eos adducit. Illi autem secundum duritiam cordis sui & cor impoenitens thesaurizant sibi iram in die iræ & revelationis justi iudicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera sua. Ad illud autem altare, quod præcursor pro nobis introiit Jesus, quod caput Ecclesiæ præcessit, membris ceteris secuturis, nullus eorum accedere poterit, de quibus, ut jam commemoravi, dixit Apostolus: *Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt.* Solus enim Sacerdos, sed planè ibi totus assistet, adjuncto scilicet corpore cui caput est, quod jam adscendit in cælum. Ipse est cui dixit Apostolus Petrus: *Plebs sancta, regale sacerdotium.* Quomodo ergo in interiora veli, & in illa invisibilia Sancta sanctorum intrare audebit, aut poterit, qui medicinam cælestis disciplinæ contemnens, noluit paulisper à visibilibus separari? Qui enim noluit humiliari, ut exaltaretur, cum exaltari voluerit, deicietur; & in æternum sejungetur ab æternis sanctis, quisquis hoc tempore per merita obedientiæ, & per satisfactionem poenitentiae non sibi providit locum in corpore Sacerdotis. Qua enim fronte impudentiæ tunc voler averti faciem Dei à peccatis suis, qui nunc toto corde non dicit: *Quoniam facinus meum ego agnosco, & peccatum meum ante me est semper?* Quo pacto, quæso, Deus dignatur ignoscere, quod in se ipse homo de dignatur agnoscere?

In eos qui sibi salu-
8. Aut illud quale est, in quo sibi blandiuntur, qui sua se vanitate seducunt? Per-

severantes enim in malitiis atque luxuriis suis, cum audiunt Apostolum dicentem: *Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt;* audent sibi præter Dei regnum salutem, quam desiderant, polliceri, atque ita inter se loquuntur, dum recusant agere poenitentiam pro peccatis suis, & perditos mores aliquando in melius commutare: Regnare nolo, sufficit mihi salvum me esse. In quo primum eos fallit, quia eorum nec salus ulla est, quorum iniquitas perseverat. Quod enim ait Dominus: *Quoniam abundabit iniquitas, refrigescet caritas multorum; qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit;* salutem utique promisit perseverantibus in caritate, non in iniquitate. Ubi autem caritas est, opera illa mala à regno Dei separatia esse non possunt. *Omnis enim lex in uno sermone impleta est, in eo quod scriptum est: Diliges proximum tuum tanquam te ipsum.* Deinde si est aliqua differentia inter regnantes & non regnantes; oportet tamen in uno regno sint omnes, ne in hostium aut alienorum numero deputentur. Omnes enim romani romanum regnum possident; quàmvis non omnes in eo regnent, sed ceteris regnantibus pareant. Non autem ait Apostolus, *qui talia agunt, non regnabunt cum Deo;* sed *regnum Dei non possidebunt;* quod etiam de carne & sanguine dictum est: *Caro & sanguis regnum Dei non possidebunt, quia corruptibile hoc induet incorruptionem, & mortale hoc induet immortalitatem;* ut jam non caro & sanguis, sed ex animali corpore spiritalis corporis habitum naturamque mereantur. Vel illa eos terreat ultima sententia Judicis nostri, quam propterea nunc

tem præter
cælorum
pollicen-
tur.
Gal. 5. 21.
Florus ad
1. Cor. 6.

Matth. 24.
12.

Gal. 5. 14.

1. Cor. 15.
50.

Sententia
ultima m it-
tens aut in